

КРИМІНАЛЬНЕ ПРОВАДЖЕННЯ І ЖУРНАЛІСТСЬКЕ РОЗСЛІДУВАННЯ: КОНКУРЕНЦІЯ ЧИ ВЗАЄМОДІЯ

Анотація. *Стаття присвячена проблемі проведення журналістських розслідувань та використання їх матеріалів у кримінальному провадженні, зокрема під час воєнного стану. Актуальність цієї проблеми зумовлена певними наявними суперечностями принципів журналістики та застарілих уявлень про її призначення та соціальну роль, її співвідношення з досудовим розслідуванням. Додатково на це накладаються обмеження, що існують під час відбиття російської збройної агресії проти України. Метою дослідження було поставлено визначення спільного та відмінностей у соціальних завданнях, що вирішуються журналістським розслідуванням і кримінальним провадженням, формування на цій основі оптимальної системи правовідносин між їх суб'єктами. Для досягнення мети було використано спектр методів наукового дослідження (діалектичний, історичний, логіко-семантичний аналіз, порівняльний, системний аналіз, методи формальної логіки, метод правового прогнозування). Вони застосовувалися для аналізу законодавства різних галузей, що торкалися теми дослідження, наукових джерел і формулювання авторських висновків та пропозицій. У статті резюмується, що при визначенні співвідношення кримінального провадження і журналістського розслідування потрібно виходити з того, що журналіст, який ініціює досудове розслідування, виступає в ролі представника соціального інституту демократичного суспільства. І цей інститут має здійснювати певні контрольні функції щодо діяльності державної влади, у тому числі правоохоронних органів. На цій основі формулюється висновок, що завданням журналістики є не тільки повідомлення актуальних новин, а й здійснення моніторингу державних органів щодо виконання покладених на них обов'язків. Підкреслено, що саме з цим пов'язана оцінка журналістики як «четвертої влади» в суспільстві. Саме такі оцінки повинні бути покладені в основу налагодження взаємодії правоохоронних органів з суб'єктами медіа під час проведення досудового розслідування. Матеріали, отримані в результаті проведення журналістського розслідування, потрібно розглядати як основу, на якій формуються докази під час кримінального провадження. З цих позицій пропонується вдосконалення редакції ч. 1 ст. 214 КПК України щодо реагування органів досудового розслідування на повідомлення медіа про кримінальні правопорушення. Обґрунтовується неприйнятність пропозиції фактичного введення на період воєнного стану цензури матеріалів журналістських розслідувань. Визначені окремі проблемні питання співвідношення кримінального провадження і журналістського розслідування, які потребують подальшого дослідження (якість матеріалів журналістських розслідувань, процедура і тактика проведення окремих слідчо-розшукових дій щодо перевірки таких матеріалів тощо).*

Ключові слова: кримінальне провадження, журналіст, журналістське розслідування, суб'єкт медіа, воєнний стан, Єдиний державний реєстр досудових розслідувань.

Anatoly F. Volobuiev

Department of Criminal Procedure and of Criminalistics, Faculty No 1
Donetsk State University of Internal Affairs
Кропивунський, Ukraine

CRIMINAL PROCEEDINGS AND JOURNALISTIC INVESTIGATION: COMPETITION OR INTERACTION

Abstract. *The article is devoted to the problem of journalistic investigations and the use of their materials in criminal proceedings, in particular during martial law. The relevance of this problem is determined by certain existing contradictions of the principles of journalism and outdated ideas about its purpose and social role, its relationship with pre-trial investigation. In addition, the restrictions that exist during the repulse of Russian armed aggression against Ukraine are imposed. The purpose of the study was to determine commonalities and differences in social tasks that are solved by journalistic investigation and criminal proceedings, to form on this basis an optimal system of legal relations between their subjects. To achieve the goal, a range of scientific research methods were used (dialectical, historical, logico-semantic analysis, comparative, systemic analysis, methods of formal logic, method of legal forecasting). They were used for the analysis of legislation in various fields related to the topic of research, scientific sources and the formulation of author's conclusions and proposals. The article summarizes that when determining the relationship between criminal proceedings and journalistic investigation, it is necessary to proceed from the fact that a journalist who initiates a pre-trial investigation acts as a representative of a social institution of a democratic society. And this institute should carry out certain control functions regarding the activities of state authorities, including law enforcement agencies. On this basis, the conclusion is drawn that the task of journalism is not only to report current news, but also to monitor state bodies in the performance of their duties. It is emphasized that the assessment of journalism as the «fourth power» in society is related to this. Such evaluations should be the basis for the establishment of interaction between law enforcement agencies and media subjects during the pre-trial investigation. Materials obtained as a result of journalistic investigation should be considered as the basis on which evidence is formed during criminal proceedings. From these positions, it is proposed to improve the wording of Part 1 of Art. 214 of the Criminal Procedure Code of Ukraine regarding the response of pretrial investigation bodies to media reports about criminal offenses. The unacceptability of the proposal to actually introduce censorship of journalistic investigative materials during the period of martial law is substantiated. Separate problematic issues of the relationship between criminal proceedings and journalistic investigation are identified, which require further research (quality of materials of journalistic investigations, procedure and tactics of carrying out separate investigative actions regarding the verification of such materials, etc.).*

Key words: *criminal proceedings, journalist, journalistic investigation, media subject, martial law, Unified State Register of Pretrial Investigations.*

ВСТУП

У демократичних країнах надзвичайно важливу роль у суспільному житті відіграє журналістика, як окремий соціальний інститут, що сформований для забезпечен-

ня об'єктивного і всебічного інформування всіх суб'єктів про соціальну дійсність. Це є необхідною умовою оптимального функціонування суспільства в цілому як саморегульованої системи, всіх його соціальних інституцій. Віддзеркаленням такого статусу журналістики в Україні стало прийняття Закону «Про медіа» від 13.12.2022 №2849-IX (набув чинності 13 березня 2023, а деякі положення набувають чинності тільки з 1 червня 2024 року), відповідно до якого були внесені зміни в чисельні закони, що торкалися сфери медіа [1].

Згідно ст. 1 Закону України «Про державну підтримку медіа, гарантії професійної діяльності та соціальний захист журналіста» журналіст – це творчий працівник суб'єкта у сфері медіа, який професійно збирає, одержує, створює, редагує, поширює й забезпечує підготовку інформації для медіа (статус підтверджується посвідченням журналіста, виданим суб'єктом у сфері медіа, професійною чи творчою спілкою журналістів) [2]. Цікавою є семантика цього поняття в українській мові, яке має синонім «новинар» [3, с. 683].

Журналіст наділений правом:

1) під час виконання професійних обов'язків здійснювати письмові, аудіо-та відеозаписи із застосуванням необхідних технічних засобів, крім випадків, передбачених законом;

2) безперешкодно відвідувати приміщення суб'єктів владних повноважень, відкриті заходи, які ними проводяться та бути особисто прийнятим у розумні строки їх посадовими і службовими особами, крім випадків, визначених законодавством;

3) не розкривати джерело інформації або інформацію, яка дає можливість установити джерела інформації, крім випадків, коли його зобов'язано до цього рішенням суду відповідно до закону;

4) після пред'явлення документа, що підтверджує статус журналіста, має право збирати інформацію в районах стихійного лиха, катастроф, у місцях аварій, масових безпорядків, воєнних дій, крім випадків, передбачених законом;

5) поширювати підготовлені ним матеріали (фонограми, відеозаписи, письмові тексти тощо) за власним підписом (авторством) або під умовним ім'ям (псевдонімом);

6) відмовитися від авторства (підпису) на матеріал, якщо його зміст після редакційної правки (редагування) суперечить його переконанням;

7) на вільний доступ до статистичних даних, архівних, бібліотечних і музейних фондів; обмеження цього доступу зумовлюється лише специфікою цінностей та особливими умовами їх схоронності, що визначаються законодавством.

Водночас журналіст зобов'язаний:

1) подавати для поширення достовірну інформацію та дотримуватися вимог Кодексу етики українського журналіста;

2) задовольняти прохання осіб, які надають інформацію, щодо їх авторства або збереження таємниці авторства;

3) відмовлятися від доручення редактора (керівника медіа) чи редакції, якщо воно не може бути виконано без порушення закону;

4) представлятися та у разі особистої присутності пред'являти документ, що підтверджує його професійну належність;

5) утримуватися від поширення в комерційних цілях інформаційних матеріалів, які містять рекламні відомості про реквізити виробника продукції чи послуг (його адресу, контактний телефон, банківський рахунок), комерційні ознаки товару чи послуг тощо.

Наведені права й обов'язки журналіста поширюються на зарубіжних журналістів, працівників зарубіжних медіа, які працюють в Україні (ст. 11–1 Закону [2]).

Потрібно відзначити, що Закон України «Про медіа» містить положення щодо особливостей правового регулювання діяльності медіа в умовах збройної агресії (Розділ IX), який містить певні обмеження на період збройної агресії і протягом п'яти років з дня скасування такого статусу [1].

Серед багатьох соціальних функцій журналістики окремо виділяється функція, яка позначається поняттям «сторожова журналістика». Сторожова журналістика є формою журналістських розслідувань, за допомогою якої перевіряються факти і беруться інтерв'ю у можновладців, політичних та громадських діячів з метою посилення їх підзвітності у системі демократичного управління. Даний термін виник в американській теорії журналістики, як образ сторожового собаки, який охороняє дім і починає голосно гавкати при наближенні певної небезпеки [4, с. 525–541]. Відзначається, що сторожова журналістика може ефективно працювати тільки в демократичних країнах, ознаки яких проявляються завдяки високому рівню свободи преси, журналістської автономії та незалежності. При цьому забезпечується низький рівень цензури преси, державного втручання та інституційного контролю [5, с. 29–30]. Водночас специфіка «сторожової» функції журналістики може викликати прояви морально-психологічного тиску, погрози та безпосередні загрозові дії проти журналіста у зв'язку з виконанням ним службових обов'язків. Ця обставина зумовлює необхідність в особливому соціальному захисті журналістів. Зокрема, в Україні передбачена кримінальна відповідальність: за перешкодження законній професійній діяльності журналістів (ст. 171 КК України); за погрозу або насильство щодо журналіста (ст. 345–1 КК України); за умисне знищення або пошкодження майна журналіста (ст. 347–1 КК України); за посягання на життя журналіста (ст. 348–1 КК України); за захоплення журналіста як заручника (ст. 349–1 КК України).

Проблема соціального захисту журналістів шляхом застосування кримінально-правових засобів знайшла досить глибоке висвітлення в наукових дослідженнях [6; 7; 8], достатнім виглядає і висвітлення проблематики методики розслідування кримінальних правопорушень проти журналістів [9]. Водночас, як видається, не було приділено належної уваги визначенню ролі журналістських

розслідувань у відкритті кримінального провадження, питанням взаємовідносин правоохоронних органів і журналістської спільноти під час здійснення досудового розслідування, особливостей реалізації процесуальних дій стосовно журналістських матеріалів. Окремі дослідження були присвячені питанням використання засобів масової інформації при розслідуванні злочинів [10], а також взаємодії органів досудового розслідування із засобами масової інформації [11; 12; 13]. Але ці роботи можна розглядати лише як перші кроки у вирішенні проблеми співвідношення кримінального провадження і журналістського розслідування. Уявляється, що ці питання є досить важливими і потребують більш ретельного аналізу з урахуванням певних відмінностей у соціальних завданнях, які покликані вирішувати правоохоронці та журналістика.

Метою статті є визначення спільного та відмінностей у соціальних завданнях, що вирішуються, з одного боку, суб'єктом журналістського розслідування, а з іншого – слідчим (прокурором) під час кримінального провадження. Мається на увазі, що саме на цій основі можна вибудувати оптимальну систему взаємовідносин між указаними суб'єктами у справі забезпечення ефективності боротьби з кримінальними правопорушеннями, гармонічного розвитку суспільства.

1. МАТЕРІАЛИ ТА МЕТОДИ

Вихідним положенням на всіх етапах підготовки статті було усвідомлення того, що зазначена

проблематика стосується однієї з наукознавчих проблем теорії і практики досудового розслідування як першої стадії кримінального провадження на тлі синтезу континентальної та англосаксонської систем праворозуміння і правозастосування. Результативність і переконливість будь-якого наукового дослідження, в тому числі підготовка наукової статті, безумовно значною мірою залежить від використаних методів наукового пізнання.

Вирішення проблеми співвідношення кримінального провадження і журналістського розслідування як близьких (але різних) соціальних функцій вимагало окреслення меж наукового пошуку і використання комплексу загальнонаукових і спеціальних методів наукового пізнання, які можуть мати вигляд «мозаїки» методів. Зокрема, використання діалектичного й історичного методів пізнання дозволяло визначити тенденцію в еволюції наукових поглядів щодо предмету дослідження, формулювання і практичну реалізацію оптимальних форм (напрямків) взаємодії органів досудового розслідування з журналістською спільнотою. У зв'язку з цим важливим було й визначення факторів, які детермінують цей процес.

Використовувався й метод логіко-семантичного аналізу для з'ясування змісту понять «журналіст», «журналістика», «сторожова журналістика». Застосування порівняльного методу дозволило визначити тенденцію зближення тлумачення вказаних категорій в українському і зарубіжному правовому середовищі. Також

цей метод застосовувався й при аналізі трансформації законодавства України, що торкалися діяльності медіа. Зокрема, це стосувалося правового регулювання журналістської професійної діяльності, державної підтримки медіа, гарантій професійної діяльності та соціального захисту журналіста.

Для аналізу сутності журналістики, її ролі у суспільному житті в демократичних країнах, а також співвідношення журналістського розслідування з кримінальним провадженням застосовувався метод системного аналізу, що надавало можливість визначити структурні взаємні зв'язки цих двох видів соціальної діяльності. Саме визначення таких зв'язків слугує основою для пропозицій щодо вдосконалення правового регулювання відносин між органами досудового розслідування і представниками медіа під час кримінального провадження.

Методи формальної логіки (аналіз, синтез, індукція, дедукція, абстрагування) застосовувалися на всіх етапах підготовки статті, зокрема при опрацюванні нормативно-правових актів, наукових джерел, практики журналістських розслідувань та використання їх матеріалів у кримінальному провадженні, визначенні змісту понятійно-категорійного апарату в межах предмета дослідження, формулюванні висновків і пропозицій за темою дослідження. Також при формулюванні висновків і визначенні напрямків подальших досліджень проблематики побудови оптимальної системи правовідносин між суб'єктами журналістського розслідування і кримінального провадження використовувався метод правового прогнозування. Його використання надало можливість визначити й обґрунтувати необхідність подальших наукових пошуків у напрямку оптимізації правового регулювання відносин указаних суб'єктів, зокрема у визначенні ролі журналістських розслідувань у відкритті кримінального провадження, питаннях взаємовідносин правоохоронних органів і журналістської спільноти під час здійснення досудового розслідування, особливостей використання журналістських матеріалів у доказуванні.

При проведенні дослідження аналізувалися положення статей про кримінальні правопорушення проти журналістів (статті 171, 345–1, 347–1, 348–1 349–1 КК України), а також ст. 214 КПК України з точки зору охоплення ними такої підстави для початку досудового розслідування, як опублікування матеріалів журналістського розслідування, та інші норми. Також вивчалися закони України, які торкалися функціонування медіа, зокрема: «Про медіа» від 13.12.2022 № 2849-IX; «Про державну підтримку медіа, гарантії професійної діяльності та соціальний захист журналіста» (в редакції Закону № 2849-IX від 13.12.2022); «Про суспільні медіа України» (в редакції Закону № 2849-IX від 13.12.2022); «Про інформацію» (із змінами, внесеними Законом № 2849-IX від 13.12.2022) та ін. Як видається, це забезпечило належну нормативно-правову базу проведеного дослідження й обґрунтованість зроблених висновків і пропозицій.

2. РЕЗУЛЬТАТИ ТА ОБГОВОРЕННЯ

В Україні демократизація суспільства відбувається з дня набуття незалежності, хоча ці процеси й відбувалися поступально та з істотними суперечностями. По-

казником цього є формування і розвиток журналістики у відповідності із світовими стандартами. Зокрема, таким показником є все більш зростаюча роль журналістів у виявленні й висвітленні кримінальних правопорушень, що отримало назву журналістських розслідувань. Цей жанр професійної діяльності є навчальним предметом на кафедрах журналістики навчальних закладів вищої освіти відповідного профілю [14; 15].

Журналістське розслідування проявляється як оригінальна стаття чи серія статей на актуальну тему, що з різних причин невідома суспільству, або яка навмисно приховується. Як правило, в таких публікаціях описується не окремий інцидент, що стосується однієї людини, а весь спектр системної соціальної проблеми (зловживання владою, корупції, вчинення злочинів тощо). При цьому термін «розслідування» застосовується для позначення всебічності вивчення фактів, проведення досліджень [16, с. 6–7]. Авторитетний британський журналіст Девід Рендал визначив чотири характерні ознаки журналістського розслідування, які можна подати у наступному узагальненому вигляді:

1) журналіст-розслідувач здійснює особистий пошук та орієнтується на такий матеріал, якого ще ніхто не торкався (він не оперує дослідженнями і знахідками інших);

2) під час розслідування викриваються правопорушення, стосовно яких офіційні підтвердження відсутні;

3) інформація, на пошук якої націлений журналіст, навмисно кимось приховується;

4) діяльність журналіста пов'язана з ризиком настання негативних наслідків для нього (різного роду звинувачень, загроз), якщо не буде цілком викрито правопорушників [17, с. 126–127].

Як уже зазначалося, журналісти наділені правом вільного доступу до суспільно актуальної інформації. При цьому її збирання здійснюється з метою отримання доказів вчинення протиправних дій, що приховуються, і з використанням широкого спектру методів: спостереження (відкритого і прихованого); аналіз документів; інтерв'ю з особою, яка володіє суспільно значущою інформацією; експеримент (штучне створення журналістом певної ситуації з метою перевірки версії розслідування) та ін. [16, с. 89–99]. Допускається й використання негласних прийомів збирання новин, але тільки тоді, коли це необхідно для забезпечення достовірності або точності матеріалу [19]. Така методологічна «озброєність» журналістів дозволяє зробити висновок, що методи пошуку інформації ріднять журналіста-розслідувача з співробітником оперативного підрозділу і слідчим, що зумовлює потенційну можливість використання матеріалів журналістського розслідування як джерел доказів (після перевірки процесуальними засобами). І це дає підстави для загальної позитивної оцінки цього виду журналістської діяльності в контексті її важливої соціальної ролі в підвищенні ефективності протидії злочинності.

Водночас існують й інші оцінки, в яких звертається увага на негативні аспекти в журналістських розслідуваннях. Наприклад, на думку В. М. Суценка, основною метою журналістського розслідування повинно бути привернення уваги аудиторії до певного «героя» публікації або виявленого явища. Як вважає автор, це потрібно для того, щоби спонукати читача (слухача, глядача) до осмислення описаної резонансної події. Разом з тим висловлюється нарікання, що журналісти не завжди дотримуються цього правила й нерідко, не маючи повноважень, вдаються до звинувачень не тільки викритих владних держслужбовців, а й співробітників правоохоронних органів і судів. Грунтуючись на цій тезі, автор стверджує, що в Україні створені сприятливі умови (публікація датується 2011 р.) для зловживань представниками журналістської спільноти своїми правами, що заподіює істотну шкоду державі й суспільству. Більш детально негативні сторони журналістських розслідувань, в уявленні В. М. Суценка, можуть бути представлені в наступному вигляді й заслуговують аналізу з урахуванням реалій сьогодення:

- журналісти часто неправильно розуміють своє право на доступ до публічної інформації й у засобах масової інформації надають особисту суб'єктивну оцінку та публікують відомості щодо: обставин вчинення конкретного злочину; підозрюваних у вчиненні злочину; предметів і знаряддя злочину (цим заподіюється шкода офіційному слідству і часто призводить до протиправного витоку інформації, що надає винним особам можливість знищити сліди, приховати майно, створити сфабриковані докази своєї невинуватості);

- журналісти заради особистої слави й популярності порушують моральні принципи та підписують тексти репортажів, як результати нібито проведеного ними журналістського розслідування, в той час, коли насправді вони використовують матеріали правоохоронних органів (мовиться про привласнення результатів чужої професійної діяльності);

- журналісти, підписуючи зібрані правоохоронцями матеріали, нерідко стають іграшкою в руках осіб, які використовують їх для оприлюднення інформації, яка викриває дії опонентів чи конкурентів у політиці чи бізнесі (журналіст стає учасником непристойної гри з непередбачуваними негативними наслідками для суспільних інтересів);

- поширеними є випадки, коли журналісти з корисливою метою чи з-за професійної недосвідченості публікують матеріали, які лише зовні нагадують матеріали журналістських розслідувань (насправді ж вони є навмисним вкиданням недостовірної інформації зацікавленими особами з метою зведення особистих рахунків);

- існують впливові особи, які використовують журналістів для дискредитації певних посадових осіб (у тому числі слідчих, прокурорів, суддів) [18, с. 27].

Неважко помітити, що деякі з наведених критичних зауважень стосуються не журналістських розслідувань, а інших жанрів журналістської діяльності. Зо-

крема, мовиться про підготовку репортажів – права висвітлювати в періодичних виданнях, у радіо- і телепередачах важливі події суспільного життя, у тому числі обставин учинення кримінальних правопорушень, діяльності (чи бездіяльності) правоохоронних органів. Журналістське розслідування кримінального правопорушення визнається таким тільки тоді, коли воно спрямовано на виявлення й висвітлення прихованого правопорушення, щодо якого не було відкрито кримінального провадження. Відтак журналіст з об'єктивної причини не має можливості використовувати й розголошувати матеріали досудового розслідування (їх ще не існує), перешкоджаючи виконанню завдань кримінального судочинства. Якщо ж ідеться про висвітлення в медіа вже відкритого кримінального провадження, то має місце інформування суспільства про його стан, але ж не про журналістське розслідування (відсутні його принципів ознаки). Відповідно до чинного законодавства відомості досудового розслідування можна розголошувати тільки за письмовим дозволом слідчого або прокурора й у тому обсязі, в якому вони визнають це можливим (ст. 222 КПК України). Особи, які порушили цей припис підлягають кримінальній відповідальності за ст. 387 КК України. Суб'єктом такого правопорушення може бути журналіст, який був учасником досудового розслідування й отримав доступ до відповідної інформації та був офіційно попереджений у встановленому порядку про недопустимість її розголошення (ч. 1 ст. 387 КК України). Нажаль, нерідко правоохоронці самі надають підстави для негативної оцінки своєї роботи, діючи непрофесійно й допускаючи (свідомо чи несвідомо) виток матеріалів кримінального провадження, що складають слідчу таємницю.

Не є журналістським розслідуванням й підготовка репортажів з використанням результатів досудового розслідування чи судового розгляду. Навряд тут можна звинувачувати журналістів у привласненні результатів чужої роботи у гонитві за «журналістською славою». У кожній професійній діяльності природним є прагнення досягнення певних «висот» та отримання відповідної матеріальної винагороди. Журналістика серед інших творчих професій є чи не найбільш привабливою для амбітних обдарованих людей з аналітичним складом розуму і з високим ступенем соціальної відповідальності. За аналітичні матеріали журналістських розслідувань, які мають великий суспільний резонанс (а відтак і величезну користь для суспільства), цілком справедливим є визнання таланту, авторитету як журналіста, так і суб'єкта у сфері медіа, якого він представляє.

Що стосується підготовки журналістських матеріалів на замовлення, то тут, як видається, повинні застосовуватися критерії достовірності інформації та дотримання Кодексу етики українського журналіста. Так, незаконне отримання журналістом матеріальної винагороди чи будь-яких пільг за виконаний чи невиконаний журналістський матеріал є несумісним зі званням журналіста. Журналіст не повинен використовувати службове становище в особистих цілях, з метою наживи, самореклами, у кар'єристських цілях та керуючись прагненням догодити певним силам чи особам. Журналіст не має права використовувати фінансову

інформацію до її оприлюднення з метою власного збагачення (п. 17 Кодексу) [19]. Потрібно підкреслити, що репутаційні втрати для журналіста завжди є більш вагомими ніж незаконно отримана матеріальна вигода.

Примітним є те, що В. М. Сущенко відзначає, що наведені ним недоліки в діяльності журналістів значно мірою обумовлені вкрай незадовільною та неефективною роботою прес-служб правоохоронних органів. Відзначається, що належним чином не організовані курси підвищення кваліфікації з проблем журналістського розслідування правопорушень і взаємодії засобів масової інформації зі слідчими й оперативними працівниками, не проводяться методичні семінари і круглі столи. Для усунення зазначеного ним негативу автор пропонує:

- 1) проведення спеціальних занять для підвищення рівня професійної підготовки журналістів;
- 2) внесення в КПК України норми, яка б зобов'язувала органи досудового слідства обов'язково реагувати на матеріали журналістського розслідування;
- 3) деталізації юридичної відповідальності журналістів зловживання своїм статусом [18, с. 28].

Безумовно, наведені пропозиції заслуговують всілякої підтримки й можуть розглядатися як напрямки подальшого дослідження зазначеної проблематики.

Потрібно зазначити, що в умовах відбиття російської агресії та звільнення тимчасово окупованих територій журналістські розслідування відіграють досить важливу роль. Так, в Офісі Генерального прокурора підкреслюють надзвичайно корисну роботу журналістів, оскільки вони дуже ретельно вивчають обставини вчинення колабораційних злочинів і сприяють правосуддю, висвітлюючи такі справи. Це стосується не тільки викриття дійсно винних у колабораціонізмі й військових злочинах, а й виправданні людей, які були змушені працювати на окупантів (наприклад, по відновленню електропостачання в тимчасово окупованому місті Лиман Донецької області), щоби вижити на окупованій території [20].

Але, як видається, найбільш яскраво для суспільства проявилася значущість журналістських розслідувань під час війни у виявленні й викритті корупційних злочинів, зокрема у бюджетній сфері. Проблема боротьби з розкраданням коштів оборонного бюджету та корупцією є не менш важливою в порівнянні з проблемою ефективного проведення бойових операцій (точніше, вони між собою тісно пов'язані). Так, онлайн-видання «Дзеркало тижня» 21 січня 2023 року оприлюднило матеріал журналіста-розслідувача Юрія Ніколова («Наші гроші») про закупівлю Міністерством оборони України продуктів харчування для українських військових. Матеріал вийшов під заголовком «Тилові пацюки Міноборони під час війни «пиляють» на харчах для ЗСУ більше, ніж за мирного життя» і звинуватив міністерство в тому, що воно начебто закуповує продукти харчування за цінами в півтора-три рази вищими, ніж роздрібні ціни в мережі супермаркетів «Сільпо» (сума контракту, укладеного 23 грудня 2022 року, складала 13,16 млрд грн). Матеріали журналістського розслідування мали результат: пішов у відставку заступ-

ник міністра оборони, який відповідав за тилове забезпечення армії, а також керівник департаменту державних закупівель, який підписав контракт. Але перед звільненнями цих посадових осіб Міністерство оборони заявило, що збирається звернутися до Служби безпеки України з проханням розслідувати «поширення завідомо неправдивих відомостей, які завдають шкоди інтересам оборони в особливий період» [21]. Тим не менше Національним антикорупційним бюро України було відкрито кримінальне провадження, проведена перевірка згаданого міністерства Держаудитслужбою, але матеріали перевірки були засекречені (таємниця слідства), хоча й було повідомлено, що зафіксовано велику кількість порушень при закупівлі як продуктів харчування, так і речового забезпечення й озброєння. Зокрема, яйця купувалися по 17 грн за штуку, 170 грн – за десяток. Була зафіксована шалена дебіторська заборгованість – 100% авансування договорів і невиконання їх у строк контрагентами, які виявилися нерезидентами України [22]. У зв'язку з цим кільком посадовцям Міністерства оборони було повідомлено про підозру й обрано запобіжні заходи, триває досудове розслідування [23]. Відставка міністра оборони Резнікова відбулася більше ніж через сім місяців після виявлення ознак злочинної діяльності в міністерстві, яка ним категорично заперечувалася. Примітним є те, що протягом усього часу на журналіста Ніколова, який провів не одне подібне розслідування й продовжує цю роботу, здійснювався тиск у вигляді загроз притягнення до кримінальної відповідальності за зраду та різного роду акціями з метою дискредитації [21; 24].

Цей приклад є показовим, але не єдиним, коли журналісти виявляють ознаки прихованої злочинної діяльності й оприлюднюють відповідну інформацію, а правоохоронні органи на неї не завжди своєчасно й адекватно реагують. У журналістських матеріалах наводяться чисельні випадки заяв, повідомлень правоохоронців щодо прийняття чи неприйняття певних процесуальних рішень, які викликають сумніви в своїй обґрунтованості. На цьому підґрунті виникають питання довіри, сумлінності, фаховості й незаангажованості правоохоронних органів при проведенні будь-якого, а тим більше резонансного розслідування [25]. Як правило, це стосується внесення відомостей про кримінальне правопорушення до Єдиного реєстру досудових розслідувань (ЄРДР), що фактично є відкриттям кримінального провадження й початком досудового розслідування. Сумнівна діяльність чи бездіяльність уповноважених правоохоронних органів у таких ситуаціях може пояснюватися тією обставиною, що українська правоохоронна система ніколи не була вільною від політики. Як уявляється, журналістика на цьому тлі, як окремий соціальний інститут, що сформований для забезпечення об'єктивного і всебічного інформування суспільства, покликана нейтралізувати даний негатив.

У зв'язку з цим видається необхідним для формування більш чіткого механізму обов'язкового реагування вповноважених правоохоронних органів на інформацію про виявлення ознак кримінальних правопорушень удосконалення

редакції ч. 1 ст. 214 КПК України. Мовиться про нормативне зобов'язання органів досудового розслідування (слідчого, дізнавача, прокурора) реагувати на матеріали журналістських розслідувань як на підставу для відкриття кримінального провадження і початку досудового розслідування. Редакція вказаної норми пропонується з наступними змінами: «1. Слідчий, дізнавач, прокурор невідкладно, але не пізніше 24 годин після подання заяви чи повідомлення про вчинене кримінальне правопорушення, а також оприлюднення у сфері медіа обставин, що можуть свідчити про вчинення кримінального правопорушення або після самостійного виявлення ним з будь-якого джерела таких обставин, зобов'язаний внести відповідні відомості до Єдиного реєстру досудових розслідувань, розпочати розслідування та через 24 години з моменту внесення таких відомостей надати заявнику витяг з Єдиного реєстру досудових розслідувань. Слідчий, який здійснюватиме досудове розслідування, визначається керівником органу досудового розслідування, а дізнавач – керівником органу дізнання, а в разі відсутності підрозділу дізнання – керівником органу досудового розслідування».

Безпосереднім процесуальним документом, в якому б фіксувалося реагування правоохоронного органу на оприлюднення у сфері медіа обставин кримінального правопорушення, може бути «Протокол прийняття заяви, повідомлення про кримінальне правопорушення», складений у відповідності з вимогами статей 104–106 КПК України. Тобто йдеться про проведення процесуальної дії, пов'язаної з отриманням відомостей про вчинення кримінального правопорушення. Цей протокол повинен утримувати, зокрема:

- відомості про службову особу правоохоронного органу, яка приймає заяву, повідомлення;
- відомості про особу, яка надає інформацію про ознаки кримінального правопорушення (матеріали журналістського розслідування);
- роз'яснення прав заявника, у тому числі прав журналіста, передбачених чинним законодавством (зокрема, право не розкривати джерело відомостей, які містять конфіденційну інформацію професійного характеру, надану за умови нерозголошення авторства або джерела інформації);
- попередження про кримінальну відповідальність за завідомо неправдиве повідомлення про вчинення кримінального правопорушення (ст. 383 КК України);
- попередження про недопустимість розголошення відомостей досудового розслідування без письмового дозволу слідчого або прокурора (ст. 222 КПК України) та кримінальну відповідальність за порушення обов'язку не розголошувати такі дані (ст. 387 КК України);
- відомості про обставини (ознаки) кримінального правопорушення, що підлягають внесенню до ЄРДР;
- відомості про додатки – матеріали, що передаються журналістом-розслідувачем.

Відтак журналіст, який ініціює досудове розслідування, виступає в ролі учасника кримінального провадження – заявника. Відповідно до чинного законодавства заявник має право: отримати витяг з ЄРДР; подавати на підтвердження своєї заяви речі й документи; отримувати інформацію про стан досудового розслідування; отримати інформацію про закінчення досудового розслідування (ч. 2 ст. 60 КПК України). Таким чином, на уповноважений правоохоронний орган покладається, з одного боку, обов'язок задовольняти ці права, а з іншого – використовувати журналіста, його матеріали й показання, як джерела доказів після належної їх перевірки процесуальними засобами.

ВИСНОВКИ

Підсумовуючи викладене, підкреслимо, що при визначенні співвідношення кримінального провадження і журналістського розслідування потрібно виходити з того, що журналіст, який ініціює досудове розслідування, виступає в ролі представника окремого соціального інституту демократичного суспільства, що здійснює певні контрольні функції щодо діяльності державної влади, у тому числі правоохоронних органів. Тобто завданням журналістики є не тільки повідомлення суб'єктів суспільства про актуальні новини внутрішнього й міжнародного життя, а й здійснення моніторингу державних органів та окремих посадових осіб з точки зору належного виконання покладених на них обов'язків (особливо в період відбиття російської агресії). Видається, що саме з цим пов'язана оцінка журналістики як «четвертої влади» в суспільстві. Віддзеркаленням цього є положення пунктів 1–2 Кодексу професійної етики українського журналіста про те, що свобода слова та висловлювань є невід'ємною складовою діяльності журналіста, а служіння інтересам влади чи засновників, а не суспільства, є порушенням етики журналіста. Саме такі оцінки повинні бути покладені в основу налагодження взаємодії правоохоронних органів з суб'єктами медіа під час проведення досудового розслідування. Матеріали, отримані в результаті проведення журналістського розслідування, цілком правомірно потрібно розглядати як основу, на якій будуть формуватися докази під час кримінального провадження.

У зв'язку з цим цілком неприйнятною є пропозиція фактичного введення цензури щодо матеріалів журналістського розслідування на період воєнного стану. Так, В. В. Терещенко вважає, що інформація, отримана в результаті здійснення журналістського розслідування, і котра має відношення до питань забезпечення національної безпеки, оборони України, її територіальної цілісності та суверенітету, підлягає оприлюдненню лише за умови здійснення її перевірки компетентними органами влади та з їх дозволу [26]. Тут варто принагідно нагадати, що Законом України «Про внесення змін до Кримінального кодексу України щодо посилення відповідальності за мародерство» № 2117-IX від 03.03.2022 була посилена відповідальність за злочини проти власності, вчинені в умовах воєнного або надзвичайного стану (кваліфікуюча обставина), у тому числі за шахрайство

(ч. 3 ст. 190 КК) і заволодіння чужим майном шляхом зловживання службовим становищем (ч. 4 ст. 191 КК).

Звичайно, викладені положення не претендують на остаточну істину, а є запрошенням до дискусії, для якої є всі підстави, що торкаються, наприклад, якості матеріалів журналістських розслідувань, процедур і тактики проведення окремих слідчо-розшукових дій щодо перевірки таких матеріалів тощо. Видається, що це є проблематикою, яка потребує подальших окремих досліджень.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

- [1] Про медіа : Закон України від 13.12.2022 № 2849-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2849-20#Text> (дата звернення: 01.01.2024).
- [2] Про державну підтримку медіа, гарантії професійної діяльності та соціальний захист журналіста : Закон України від 23.09.1997 № 540/97-ВР (в редакції Закону № 2849-IX від 13.12.2022). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/540/97-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення: 01.01.2024).
- [3] Новий тлумачний словник української мови. Київ : Вид-во «Аконіт», 2006. Т. 1. 926 с.
- [4] Norris P. Watchdog Journalism. In M. Bovens, R. E. Goodin, & T. Schillemans (Eds.), *Oxford Handbook of Public Accountability* (pp. 525–541). 2014. Oxford University Press. URL: <https://www.scirp.org/reference/referencespapers?referenceid=3096850> (дата звернення: 02.01.2024).
- [5] Hallin Daniel C., Mancini Paolo. *Comparing Media Systems: Three Models of Media and Politics*. 2004. Cambridge University Press. URL: https://books.google.com.ua/books?id=gGy_SqiaBmsC&pg=PA35&hl=ru&source=gbs_selected_pages&cad=2#v=onepage&q&f=false (дата звернення: 02.01.2024).
- [6] Кримінально-правовий захист професійної діяльності журналістів : варіативна част. посібн. до навч. курсу з безпеки журналістів для співробітників поліції / автор. колектив. Київ : Нац. акад. внутр. справ, Рада Європи, 2021. 94 с. URL: <https://rm.coe.int/file-1-bezpeka-zhurnalistiv-variantivna-chastyzna/1680a4d518> (дата звернення: 02.01.2024).
- [7] Сподарик Ю. В. Кримінально-правова охорона законної професійної діяльності журналістів в Україні : дис. ... д-ра філософії за спец. 081 «Право». Львів : ЛьвДУВС, 2022. 246 с. URL: https://dspace.lvduvs.edu.ua/bitstream/1234567890/521711/spodaryk_d.pdf (дата звернення: 02.01.2024).
- [8] Гродецький Ю. В. Кримінально-правова охорона законної професійної діяльності у сфері підготовки та поширення масової інформації. *Вісник Асоціації кримінально-го права України*. 2022. № 1(17). С. 146–172.
- [9] Коваленко А. В. Розслідування кримінальних правопорушень проти журналістів : навч. посібн. Івано-Франківськ : РВВ ЛДУВС ім. Е. О. Дідоренка, 2022. 250 с.
- [10] Стеценко Ю. В. Науково-методичні засади використання засобів масової інформації при розслідуванні злочинів : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.09. Київ : Академія адвокатури України. 2006. URL: <http://www.advokat-stetsenko.com/vukorystannya-zmi-pry-rozsliduvanni-zlochyniv.html> (дата звернення: 04.01.2024).
- [11] Севрук В. Г. Взаємодія органів Національної поліції України із засобами масової інформації, громадськістю, державними органами й недержавними структурами під час протидії злочинам, що вчиняються організованими групами і злочинними орга-

- нізаціями, які сформовані на етнічній основі. *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції*. 2021. №3. С. 173–177.
- [12] Шнурко Я. В. Форми взаємодії Національної поліції та засобів масової інформації. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2021. № 11. С. 538–540.
- [13] Коваленко А. В. Взаємодія органів досудового розслідування із засобами масової інформації під час збирання, дослідження та використання доказів у кримінальному провадженні. *Криміналістичний вісник*. 2022. № 2(38). С. 48–59.
- [14] Робоча програма навчальної дисципліни «Журналістське розслідування». 2021. URL: https://nubip.edu.ua/sites/default/files/u51/zhurnalistske_rozsliduvannya.pdf (дата звернення: 05.01.2024).
- [15] Журналістські розслідування : зб. навч.-метод. матеріалів. Київ : Укртелерадіопресінститут, 2012. 110 с. URL: <http://journalib.univ.kiev.ua/Books/rozslid.pdf> (дата звернення: 05.01.2024).
- [16] Бель Б., Бурмагін О., Патора Т., Хоменок О. Посібник з журналістських розслідувань. Теорія та практика. Київ : Друкарня Бізнес-поліграф. 2013. 190 с.
- [17] Рендол Д. Універсальний журналіст / пер. з англ. Київ : «К. І. С.», 2007. 288 с. URL: https://issuu.com/pubkis/docs/the_universal_journalist (дата звернення: 05.01.2024).
- [18] Сущенко В. М. Журналістське розслідування правопорушень: загальна характеристика та поняття з точки зору правознавства. *Наукові записки НаУКМА. Юридичні науки*. 2011. Т. 116 С. 26–29. URL: <http://ekmair.ukma.edu.ua/bitstream/handle/123456789/2614/> (дата звернення: 05.01.2024).
- [19] Кодекс професійної етики українського журналіста (сучасна редакція затв. 12.12.2013 на пленумі Національної спілки журналістів України). URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki/> (дата звернення: 05.01.2024).
- [20] Генпрокуратура визнає важливість журналістських матеріалів про колабораціонізм та військові злочини – дискусія (2023). URL: <https://zmina.ua/en/event-en/> (дата звернення: 05.01.2024).
- [21] Складарська Г. Інтерв'ю з Юрієм Ніколовим. URL: <https://detector.media/community/article/207398/2023-01-26> (дата звернення: 16.01.2024).
- [22] Держаудитслужба засекретила акт перевірки Міноборони, але розповіла нові подробиці корупції. 2023. URL: <https://www.epravda.com.ua/news/2023/06/6/700861/> (дата звернення: 06.01.2024).
- [23] Розкрадання на закупівлі артснарядів: суд відправив під варту посадовця Міноборони. 2023. URL: <https://suspilne.media/646260-rozkradanna-na-zakupivli-artsnaradiv-sud-vidpraviv-pid-vartu-posadovca-minoboroni/> (дата звернення 06.01.2024).
- [24] Журналісту Ніколову погрожують. Це може бути привіт з ОП. *Центр протидії корупції*. 2024. URL: <https://antac.org.ua/news/zhurnalistu-nikolovu-pohrozhuut-tse-mozhebuty-pryvrit-z-op/> (дата звернення: 16.01.2024).
- [25] Примаченко О. Смерть ексрадниці Кучми і колишньої заступниці генпрокурора Ольги Колінко та перші промахи поліції. 2024. URL: <https://racurs.ua/ua/3048-smert-eksradnyci-kuchmy-i-kolyshnoyi-zastupnyci-genprokurora-olgy-kolinko.html> (дата звернення: 16.01.2024).
- [26] Терещенко В. В. Особливості державної інформаційної політики в умовах війни. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2023. № 2. С. 391–395. URL: http://www.lsej.org.ua/2_2023/92.pdf (дата звернення: 02.01.2024).

REFERENCES

- [1] About media: Law of Ukraine (2022, December). Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2849-20#Text>
- [2] About state media support, guarantees of professional activity and social protection of journalists: Law of Ukraine (2022, December). Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/540/97-%D0%B2%D1%80#Text>
- [3] New explanatory dictionary of the Ukrainian language. Volume 1. (2006). Kyiv: Aconite Publishing House.
- [4] Norris, P. (2014). *Watchdog Journalism*. In M. Bovens, R. E. Goodin, & T. Schillemans (Eds.), *Oxford Handbook of Public Accountability* (pp. 525–541). Oxford University Press. Retrieved from <https://www.scirp.org/reference/referencespapers?referenceid=3096850>
- [5] Hallin, D. C., & Mancini, P. (2004). *Comparing Media Systems: Three Models of Media and Politics*. Cambridge University Press. Retrieved from https://books.google.com.ua/books?id=gGy_SqiaBmsC&pg=PA35&hl=ru&source=gbs_selected_pages&cad=2#v=onepage&q&f=false
- [6] *Criminal legal protection of professional activities of journalists. A variant part of the guide to the journalist safety training course for police officers* / author. collective (2021). Kyiv: National Academy of Internal Affairs, Council of Europe. Retrieved from <https://rm.coe.int/file-1-bezpeka-zhurnalistiv-variantyvna-chastyna/1680a4d518>
- [7] Spodaryk, Yu.V. (2022). *Criminal legal protection of the legal professional activity of journalists in Ukraine* (Doctor of Philosophy dissertation, State University of Internal Affairs, Lviv, Ukraine). Retrieved from https://dspace.lvduvs.edu.ua/bitstream/1234567890/5217/1/spodaryk_d.pdf
- [8] Grodetsky, Yu.V. (2022). Criminal law protection of legitimate professional activity in the field of preparation and dissemination of mass information. *Bulletin of the Criminal Law Association of Ukraine*, 1(17). 146–172.
- [9] Kovalenko, A. V. (2022). *Investigation of criminal offenses against journalists: a training manual*. Ivano-Frankivsk: Luhansk State University of Internal Affairs named after E. O. Didorenko.
- [10] Stetsenko, Yu.V. (2006). *Scientific and methodological principles of using mass media in the investigation of crimes* (Ph.D. law Sciences thesis, Academy of Advocacy of Ukraine, Kyiv, Ukraine). Retrieved from <http://www.advokat-stetsenko.com/vykorystannya-zmi-pry-rozsliduvanni-zlochyniv.html>
- [11] Sevruck, V. G. (2021). Interaction of the National Police of Ukraine with the mass media, the public, state bodies and non-state structures during the fight against crimes committed by organized groups and criminal organizations formed on an ethnic basis. *Actual problems of domestic jurisprudence*, 3, 173–177.
- [12] Shnurko, Ya.V. (2021). Forms of interaction between the National Police and mass media. *Legal scientific electronic journal*, 11, 538–540.
- [13] Kovalenko, A. V. (2022). Interaction of pre-trial investigation bodies with mass media during the collection, research and use of evidence in criminal proceedings. *Criminalistics Herald*, 2(38), 48–59.

- [14] Work program of the academic discipline «Journalistic investigation» (2021). Retrieved from https://nubip.edu.ua/sites/default/files/u51/zhurnalistske_rozsliduvannya.pdf
- [15] *Journalistic investigations*. A collection of educational and methodological materials. Kyiv: Ukrteletradiopressinstitut (2012). Retrieved from <http://journalib.univ.kiev.ua/Books/rozslid.pdf>
- [16] Biel, B., Burmagin, O., Patora, T., & Khomenok, O. (2013). *Guide to journalistic investigations. Theory and practice*. Kyiv: Business Polygraph Printing House.
- [17] Randall, D. (2007). *Universal journalist* / trans. from English. Kyiv: «K. I. S.». Retrieved from https://issuu.com/pubkis/docs/the_universal_journalist
- [18] Sushchenko, V. M. (2011). Journalistic investigation of offenses: general characteristics and concepts from the point of view of jurisprudence. *Scientific notes of NaUKMA: Legal Sciences*, 116, 26–29. Retrieved from <http://ekmair.ukma.edu.ua/bitstream/handle/123456789/2614/>
- [19] The Code of Professional Ethics of Ukrainian Journalists (2013, December). Retrieved from <https://uk.wikipedia.org/wiki>
- [20] The Prosecutor General's Office recognizes the importance of journalistic materials on collaborationism and war crimes – a discussion (2023). Retrieved from <https://zmina.ua/en/event-en/>
- [21] Sklyarevska, G. *Interview with Yuri Nikolov*. Retrieved from <https://detector.media/community/article/207398/2023-01-26>
- [22] The State Audit Service classified the report of the Ministry of Defense inspection, but revealed new details of corruption (2023). Retrieved from <https://www.epravda.com.ua/news/2023/06/6/700861/>
- [23] Theft on the purchase of artillery shells: the court sent a Ministry of Defense official into custody (2023). Retrieved from <https://suspilne.media/646260-rozkradanna-na-zakupivli-artsnaradiv-sud-vidpraviv-pid-vartu-posadovca-minoboroni/>
- [24] Journalist Nikolov is being threatened. This could be hi from the OP (2024). *Anti-Corruption Center*. Retrieved from <https://antac.org.ua/news/zhurnalistu-nikolovu-pohrozhuuit-tse-mozhe-but-y-pryvit-z-op/>
- [25] Primachenko, O. (2024). *The death of former adviser to Kuchma and former deputy prosecutor general Olga Kolinko and the first mistakes of the police*. Retrieved from <https://racurs.ua/ua/3048-smert-eksradnyci-kuchmy-i-kolyshnoyi-zastupnyci-genprokurora-olgy-kolinko.html>
- [26] Tereshchenko, V. V. (2023). Peculiarities of state information policy in conditions of war. *Legal scientific electronic journal*, 2, 391–395. Retrieved from: http://www.lsej.org.ua/2_2023/92.pdf

Анатолій Федотович Волобуєв

Доктор юридичних наук, професор

Професор кафедри кримінального процесу та криміналістики факультету № 1

Донецький державний університет внутрішніх справ

25015, вул. Велика Перспективна, 1, Кропивницький, Україна

Anatoly F. Volobuiev

Doctor of Law, Professor

Professor of the Department of Criminal Procedure and of Criminalistics, Faculty No 1
Donetsk State University of Internal Affairs

25015, 1 Great Perspective Str., Kropyvnytskyi, Ukraine

Рекомендоване цитування: Волобуєв А. Ф. Кримінальне провадження і журналістське розслідування: конкуренція чи взаємодія. *Вісник Національної академії правових наук України*. 2024. Т. 31. № 1. С. 266–283.

Suggested Citation: Volobuiev, A. F. (2024). Criminal proceedings and journalistic investigation: competition or interaction. *Journal of the National Academy of Legal Sciences of Ukraine*, 31(1), 266–283.

Стаття надійшла / Submitted: 21/01/2024

Доопрацьовано / Revised: 21/02/2024

Схвалено до друку / Accepted: 28/03/2024